

SZÉKESFEJÉRVÁR.

TÁRSADALMI HETILAP.

A fejérmegyei gazdasági-egylet, iskolatanács és a fejérmegyei tanítók egyletének közlönye.

Megjelen minden vasárnap.

A lap ára

házhöz hordással vagy postán küldve:
Egy évre . . . . . 4 frt.
Fél évre . . . . . 2 frt.
Negyed évre . . . . . 1 frt.

Hirdetmény

a bélyegdíjon felül, minden három hasábos petitsor:
Megrendelőinktől 6 — nem megrendelőinktől 8 kr-ért igrtattatik be.

1871. július 16-án.

3. szám.

II. félévi folyam.

A lap szellemi részét illető közlemények „Székesfejérvár” szerkesztőségéhez, — belváros, szt. István-utca 176. — küldendők.

A lap ára, hirdetmények és a hirdetményekért díjak a „kiadó-hivatal” Klökner Péter könyvkereskedésében vétetnek fel.

Nyilttérbeni közlemények után három hasábos petitsorért 10 kr. fizetendő.

✉ Keziratok nem küldetnek vissza. ✉

Mit várhatunk „Magyar országos ipar-egyesület” jövőjétől?

Alig lehet a bölcselkedő emberész előtt valami érdekesebb, mint azon lélektani stadiumok szemlélete, melyeken az emberiségnek — e külön nemzettagokra osztott nagy világcsaládnak — előhaladása mutatkozik. Mindenütt, mindenben, örök és változhatlan törvények szerint történik az; törvények szerint, melyekben az istenség revelációja szintoly világosan tűnik elő, mint ama bünalatos törvényszerűségben, miszerint a világok miriadjai egymást feuntartva, tartják fenn a mindenség harmóniáját kölcsönösen. Az ember egy valóságos kis világ (microcosmos), a nemzeteknek pedig collectiv egyéniségek van, mint van az emberiségnek egyetemes individualitása, s az összes emberiség tökélyesedésének halmait az aprólékos hangyaszorgalom gyűjteményei dombortítják fel, mikhez az egyetemes előhaladás örök törvényei szerint egyesek, egyesületek, nemzetek járultanak.

Az emberi nem fejlődését a világtörténet tükrében, nem a rövidlátó huszonnégy órai politika, hanem azon nagyszerű szempontból kell megítélni, melynek történeti időszakot képező perczei évszázadokból állanak, s ha ki e szempontból szemléli azt, nem vész el soha szemei elől a szabadságnak, civilisatióknak ama kettős fonala, melynek egyik ágát az erkölcsi, másikat az anyagi haladás képezi, és fel fogja találni a törvényeket, melyek szerint az emberiség kifejlődése egyes visszahanyatlások között is előrehaladt.

Egyik tényező erre a törvényhozás, mely maradó áldást csak úgy teremthet, ha a socialis meggyőződésből hajtott fel, mint terebélyes fa, melynek lombjai szilárdul nyulnak ki a nép fölött, mert gyökere a nép szívében van. Amde a socialis meggyőződés lassan fejlik ki nemzeti akarattá; mert ezernyi ezreket kell áthatnia, és azért a törvényhozás menete lassu.

És sokkal előbb, mintsem a törvényhozó a socialis meggyőződéseket törvénynyé alakítsa, előállanak a bölcselkedők, fáklyát gyujtanak a sötétségnek, az eszmék teremtő ösztönét csepegtetik a szívekbe, sejtelmekből meggyőződéssé. meggyőződésből akarattá erősödendőt, s akarattól törvénynyé alakulandót Amde ezen processus sok időbe kerül, a szükség pedig nem várakozik.

És a szükség a tettek ösztöne. És az egyes bölcselkedők után előállanak az egyesületek, irányban, czélban rokon egyéneknek szövetezése; tatarozgatva pótolók a szükségét, melynek még a törvényhozás meg nem felelhete.

Végre eljő a törvényhozó, föllép az ösvényre, melyet előtte az egyesületek egyengentek; egyetemestíti a hatást, melyet egyesek együttmunkálása részletes körben már igazolt, átveszi a statusra az egyesületi munkálkodásnak azon részét, melyre a status hivatva van, módot és eszközt nyújt az egyesületi közrehatásnak azokra nézve, mik egyesületi munkára valók: segedelme s pártfogása által összpontosítja az elszórt eszt, tudományt s tapasztalást, egy köznemzeti egyesület nagy fókuszába, mely, mint a toronyra szegzett fénycsomó, világot terjeszt szerte messzire. És a mi egyesület előbb egyesek áldozatesepje vala, nemzeti közkincsé olvasztatik át. Ezen törvények szerint fejlik előbbre sz emberiség; s míg a törvényhozás mindazt, mit egyesek, mindazt, mit egyesületek előkészítének, nationalizálja; addig egyesek és egyesületek minden eszmét, minden tapasztalást, mit a status segédolta alatt teremtetnek, átadják az összes emberiségnek, s képesek képeznek a különböző nemzetcsaládok között: hogy miként az ész isteni szikrája közös tulajdon, úgy közös legyen, mit az ész terme, s legyen közös kincs a tapasztalás.

Ily fontos tényező alakjában tűnnek elő a civilisatió áldásainak terjesztésére, s a közboldogság egyetemestítésére, az egyesületek, miket a szükség érzete teremt a status által még nem fedezett hiányok pótlására, mik a statusintézkedések lehetőségét előkészítik, s miknek, midőn az idő elérkezik, a status általi közvetlen pártfogásból kell lehető egyetemes hatásuk eszközeit meríteniök, ha csak a közjólét gyarapodását egy igen hatályos rugótól megfosztani, s ezáltal a polgári társaság boldogságának épültén semmi más által ki nem pótolható csorbát ütni nem akarunk.

Ezen életbölcséségi szent igazságból merítők, merítjük s fogjuk meríteni azon szünetlen lelkesedést, mely a közhasznu egyesületek iránt keblünkben ég; ezen tért jelölte ki legszebb munkásságul embernek az emberiség, s a hon nemtője; ezt nyújtá vigasztalásul a jobb kebleknek még azon országokban is, hol a statusformák politikai szabadságot nem ismernek; e tért nyújtá nekik, hogy még ily helyzetben is véghe-

telen jót árasztthassanak maguk körül, s ne legyen állapot oly boldogtalan, melyben ember, Isten áldásának eszköze ne lehetne, s ne működhetnék az összes emberiségnek közös szent hivatása felé.

Mint a legközelebbi napokban — sajtó útján — értésünkre esett: a „magyar országos iparegyesület” is elérkezettnek vélte az időt, hogy erőért könyörgjön az országnak, s magát a szükségek érzetére jutott nemzetnek, a közjólét egyik hatályos eszközéül felajánlja.

Ipar! nagy horderejű szó, ha már csak grammatikai jelentését vesszük is, mert a haladás legféltázasban vett eszméjét egészen kifejezi; valóban csak úgy és akkor haladunk, ha iparkodunk, akkor a tespedés eszünkbe se jut, mert a tespedő, a maradozó nem iparkodik. Az ipar szóban erő és mozgás eszméje rejtezik, s abban, ki tespedni akar, ki maradni szeret, erőt, mozgást hiába keresnénk. Azért mi, midőn iparról van szó, tükös és szent érzéssel öleljük a tárgyat, melyre az ipar fordítatik — föltéve mindig, hogy a czél, mely felé iparkodunk, szent, föltéve, hogy a mód, melylyel a czél felé iparkodunk, szent; mert nem tartozunk azok közé, kik a czél által szentesítettnek hiszik a különben alacsony módokat is. — Az ipar azonban, szorosb értelemben véve is, igen szép szó, mert a nemzeti munkásságnak, haladásnak, boldogságnak eszméjét fejezi ki, s nem csupán anyagi, de szellemi tekintetben is; e két tekintet egyébiránt véleményünk szerint, oly szoros kapcsolatban áll egymással, hogy a kettő közt elkülönítő vonalt huzni lehetetlen. Ki tudni akarja, mennyire volt honunk, kivált műipar tekintetében hátra, nem mondjuk a többi, de csak a szomszéd nyugati tartományok mögött is, az olvassa Horváth Mihály „Ipar és kereskedés története Magyarországon” című jeles munkáját, s látni fogja, hogy műiparunk nem volt, mert tespedénk; s látni fogja azt is, miért tespedénk? Most azonban kezd emelkedni műiparunk, s Pest maholnap sok műipari készítményében annyira haladhatand, hogy szükségünk nagy részét alig leszünk kénytelenek a külföldtől drága pénzen vásárolni; de csak úgy, ha minmagunk ápolandjuk azt, ha t. i. nem hagyván elkapadni magunkat azon megrögzött előítélettől, hogy a mi külföldi, angol, vagy francia, csak azért is, mivel külföldi, szebb s annál fogva divatosabb, sőt mivel igen természetesen s közönségesen drágább is,

TÁRCZA.

Előre pillantás.

Ajánlva Székesfejérvárott számosan levő egykoru barátimnak.

A szerelem honában im —
Hő sohajok legén
Táplálkozom még egyre, mint
Reményteljes legény.

Igen legény! — szép, hetyke szó,
De végre bánt nagyon,
E büszke, szük palást alatt
Bizony hideg vagon!

Ha tagjaim beburkolom,
Keblem pusztán marad;
Ha keblemen összébb vonom,
A hátamon szakad.

Ide-oda rántom huzom,
Itt ernyed, ott akad;
Mig végre lesz a büszke vért
Egy éktelen czafat.

Oh, mily nehéz lesz akkora,
Ha majd a bácsinak
Kedélyes, szép menyecske, lány
Semmitse tiltanak!

Egy pajzán szó, egy állcsipés
Elcsuszlik itt — amott,
Nem zudít rám többé olyan
Igéző haragot.

A csintalan kis lányka még
Meg is ölel, de ott
Kisütve, hogy vigyek neki
Jó tánczost, lovagot.

Féltékenyen a férj se les
Pillantásim után;
Csak jól kipödrött bajuszom
Lesz félelmes csupán.

Hejh, akkor de terhes leszen,
Megöl e bizalom!
S most mégis úgy ábrándozom
El ifju szép korom!?

Kukoricza János.

Bucusz Szent-Ágothán. — Emberpusztítási tanulmányok. — Éles ész, éles nyelv, és éles szemek elől térj ki, ha vele nem vagy egyenemű.

Végre valahára, szerkesztő uram kegyes engedelméből nekem is kijutott egy kis nyári kirándulás, s így volt alkalma Aczeltollnak nemcsak a városi, hanem a megyei porban is részeseülni, a mennyiben a székesfejérvár-keresztúri országuton, 30 fok meleg s tökélyetes szélesend mellett, az ott utazó halandók kivétel nélkül, nagy mérvben nem csak részeseülhetnek, hanem okvetlen kell hogy részeseüljenek; mert e portól nem óv meg senki és semmi, legfeljebb egy zápor, melynek viztartalma a finom porból ékes sárba kever. Most azonban csak a szép szemek sugarából csalt könyveket, azokat is felszárítá az uti büröndben elhelyezett nagymennyiségű csipkés és csipkétlen zsebkendők irigylendő tömege.

Az élet változatosságának változhatlan törvénye következetes édeskeserűséggel nyújtá, hol a türetlen

tehát jobb, nem nézünk orrfintorgatva a hazaira, s nem álljuk azt francia vagy angol izléssel butor-zandó szobáinkba odaállítani — mert olcsóbb.

(Folytatása a jövő számban).

Lőrinczy János.

Megyei.

Mult hét egyik napján jöttem egészségem helyre-állítására végezt e vidékre, — mely kirándulás, mig egy-részt egészségemre nagyon jótékonyan hatott, — másrészt alkalmat adott, hogy az itteni körülményeket, — melyekről becses lapjában eddig említés nem tette-t — lapja olvasóival megismertessem.

Ma jöttem az egyik közeli puszta Adony mező-városába, melyről sok szépet lehetne felemlíteni; de én mellőzve a beszély — vagy regényiró terjedelmes körül-írásait, csak a megyét inkább érdeklőket fogom papírra tenni.

Hogy mily virágzásnak örvend itt az ipar s keres-kelem, mutatja az ötnegyed év óta fennálló segély-egylet, melynek mult évi mérlegét az idemellékelt íven közlöm. — Rendes kezelés folytani növekedő biza-lom következtében most 2-ik évben már 184 tagot mondhat magának 82 frt. havi befizetéssel; az öt-negyed évi összes forgalom már 7000 frtot tesz, s minthogy a tagok 13 évre kötelezve vannak fizetéseik folytatására — nem tekintve az ujon belépő tagok fize-téseit — az említett idő eltelté után legrosszabb esetben a forgalom 70—80 ezer forintot fog tenni, mi egy mezővárosnak mindig dicséretére válik.

Van továbbá e városnak egy másfél év óta fenn-álló olvasó köre, gyönyörű udvari helyiséggel; 70 tagból áll, többnyire az iparos s kereskedő osztályból; 15 lapot járat, köztük a „Székesfejérvár“-t; van e körnek egy kisded — mintegy 100 kötetű — könyvtára, mely mindinkább szaporodik, egyrészt adományozás folytán, másrészt a jövedelem egy része fordítatik könyvekre.

Iskolája 5 osztályból áll, ugyanannyi tanítóval; 600 tanköteles közül 400 látogatja rendszeren az elő-adásokat. Rendszeren tartatik vasárnap iskolola.

Ez elég dicséretes annak dacára, hogy a tanítók buzgalma az előjáróság részéről nem méltányoltatik; mert a tanítók által beadott „iskola látogatási mu-lasztásokra vonatkozó havi relatiók,“ jóllehet rendszeren beadatnak, az előjáróság részéről tekintetbe nem vétetnek.

A termést illetőleg, itt minden búsán van, az egyedüli buzát kivéve, mely mindenütt roppant roszdás s üszögös. — Meg kell dicsérnem még azon gondosságot, melyet itt a fák tekintetében tapasztalhatni; mindenütt a legszebb fasorok hús árnyában utazhatni, mig váro-sunk utain ennek hiányában vagyunk s az egy u. n. haleskert mellett kivéve, jóformán nincs is több fasor; — pedig már gyermekkorom óta láttam folyton — különösen az u. n. turószsák felé vezető uton — fákat ültetenni, minden eredmény nélkül; erre nézve azt mondhatom, hogy nem elég a fát elültetni, gondozni is kell azt.

Ujdonságképp említhetem, hogy ma reggel Kereszt-úri Mihály cipésznek hasonnevű fia a Duna mellett játsván, belesett; 2 évvel idősebb Juli nővére utána ugorván, szintén csaknem belefut s csak gyors segély-nek köszönhető, hogy élete megmentetett; a fiut 1/4 óra mulva hazták ki holtan a vízből. B. F.

Kimutatása az adonyi segély-egylet 1870. april 3-tól, 1871. april 2-ig tartó 1-ső évi üzletforgalmának.

I. Forgalmi kimutatás. Bevétel: Törzsbetétek heti részletekben 3091 frt. 20 kr. 1-ső évi 6% kamat be-vétel 115 frt. 24 3/4 kr. Előleges költségek czime alatt 146 frt. 10 kr. Törzsbetétí késedelmi kamat 19 frt.

forróságot, helylyel közel egy kis hús fuvalmat, a ke-resztúri villás reggeli mellé az üdítő italt, — s hogy a poros országot hőségétől szabadulva az árnyas mellék-ut fasorai között a feldülés veszélyét. Varietas delectat.

Ilyenforma változó körülmények között várta Aczeltoll minőségem is, hogy a kisded ágóthai kápolna tornyát megpillantva kifürkészhesse, vajjon a mai napon ott tartandó bucsu vendégei elé mosolyog-e a kémény-nen kigomolygó füst meghívása? s ugy találta, hogy igen, mert Károly barátunkban a régi vendégszerető jó barátot, nevében a mindenre figyelő házi nőt, kedves leányaiban pedig e jó erények örököseit találtuk fel.

Mit tehet a magyar ember mikor így „titulus bibendire“ összegyül, eszik iszik, lelke felolvad, el-mondja a mit gondolt, s olyankor hogy mulasztaná el, hogy Túr István kedves nevelőjének, t. Torma Izidor urnak egészségére ne igyék, kivált ha az, az asztalnál tőszomszédja. Azután tánczol, mulat, s végre is mint mindennek, ennek is vége szakad. Kilesi az ember mig holdvilág kisasszony sápadt arczával, megvilágítja a bor szerelem és tánczról pirosuló arcok előtt az utat, s ekkor, — — — hogy is van az a történelmi adoma a fekete levestől? Csak azért kérdem, mert nekem kijutott belőle, nem ugyan a bucsu alatt, hanem mint ez adoma hősének az ebéd után.

Hja! — Fekete szem, szerelem. — E nélkül sirba esem. *) Jobb is volna nekem már a sirban, mert ha

*) Ocsém! Talán sárba, mert ugy látom nagyon felültötöd a térdedet. Szerk.

99 kr. Kölosön törlesztési késedelmi kamat 1 frt. 30 kr. Kezelési díj czime alatt 56 frt. 71 3/4 kr. Kölosönök törlesztéséből 1447 frt. Összesen 4877 frt. 55 kr. Kiadás: Nolyczvanegy darab kötelezvényre 4675 frt. Tőke visszafizetésre 25 frt. Ugyanennek kamatai 8 kr. Kezelésre 156 frt. 62 kr. Pénztári maradvány 20 frt. 85 kr. Összesen 4877 frt. 55 kr. Volt az egyletnek alakulása 1-ső évében 156 tagja, 69 frt. 10 kr. heti befizetéssel, mely számból kilépés, eltávozás, halálozás és kimaradás folytán fogyott 9 tag, maradt tehát az 1-ső év végén 147 tag 66 frt. 20 kr. azaz hatvanhat frt. és husz kr. hetibefizetés összeggel.

II. Mérleg. Vagyon: Kölosönlevő összeg 3228 frt. Pénztári maradvány 20 frt. 85 kr. Összesen 3248 frt. 85 kr. Teher: 147 tag követelése tőke és kamatokban 3136 frt. 40 kr. Tartalék alap 41 frt. 24 3/4 kr. Nyereség 71 frt. 20 1/4 kr. Összesen 3248 frt. 85 kr. — Kelt Adonyban 1871. évi május 14-én. — Bóvik Ign., elnök. Stell Nándor, pénztárnok.

Városi.

Julius 10-én tartott városi közgyűlésből tárgyal tatott a pénzügyminister leirata, melyben a városi hatóságot megrója a hátralevő adótartozás miatt, s annak behajtását f. hó 15-ig multhatlan követeli, nem teljesítés esetében a város jövedelmét zár alá véteti. Hosszas vitatkozás után a közgyűlés abban állapotott meg, hogy ez ellen fölir s küldöttséget meneszt Schwarcz Gyula orsz. képviselő és Pribék Antal h. polgármester ur személyében a pénzügyministerhez; kik a közgyűlés azon kérelmét tolmácsoladják, kifejtve az okokat, — hogy legyen a pénzügyminister várakozással, mivel jelenleg óhaját a körülmények miatt lehetlen teljesí-teni, és egyszersmind a hátralevő 23 ezer frt. törlesz-tését méltóztatassék megengedni. Orsonics tanácsos nevének kegydíjérti folyamodására a közgyűlés tekintve a város zilált anyagi körülményeit — azon intézkedést tette, hogy az aggok intézetébe felvettessék.

Előfordult a felállítandó 4-ik reáliskolának szűk séges szoba és vegyterem, melynek elkészítésével a közgyűlés az építkezési és tanügyi szakosztályt bizza meg. E jelen közgyűlésben újolag hangsúlyoztatott, hogy a tanári karnak azon ajánlatát, miként a felállít-andó 4-ik osztályban a tanítást díjmentesen eszköz-landi, a közgyűlés örömmel fogadja. Határozatba ment ugyszólván egyhangulag, hogy még ez évben felállítassék a 4-ik osztály, mely kezdeményezés által a nemes város azon további cselekedetének, illetőleg törekvésének óhajt kifejezést adni, hogy mielőbb fő reál iskolává egészítettessék ki.

Levelezések.

Sárkeresztur, 1871. július 7.

Tekintetes szerkesztő ur! Örömmel tudósítom t szerkesztő urat, hogy Sárkeresztur községben sikerült egy olvasókör felállítására T. Nagy János ur több évi ernyedetlen fáradozása után; továbbá nem hallgathatom el izraelita polgártársaink nemes buzgalmat, a melyért hálás elismerést érdemelnek.

Az olvasókör f. hó 8-án tartott első gyűlésén T. Nagy János ur elnöknek megválasztatván, egyszer-smind hat lap járatása elrendeltetett, melyek között becses lapja is helyet foglal. Szolgáljon ez buzdításul mindazon községeknek, hol az anyagi s szellemieket még mindez ideig lekötvé tartja, hogy így a felvilá-gosodásnak mindinkább nagyobb tér nyitassék.

Ezen tudósításom mellett maradok mély tisztelője

Maksa János, a kör jegyzője.

ilyen kedélyes mulatság után egy mennyet rabló tekintet golyószórója előtt szörnyű halálotmat érhettem volna, nem kellett volna kimennem a katonai lövölde meg-nyitási ünnepejére, hogy ott is az embergyilkoló serekekkel foglalkozna, hol megmagyarázzák miként lehet soha sem látott embertársaink közül lehető leg-többet agyonlőni, megbéntani, szóval népeket és egyeseket koldussá tenni.

Ez igen szép mesterség lehet; de én mégis csak azt mondom, ha dönteni kell, döntsön az ügy igazsága melletti lelkesedés, ne a gép. A személyes bátorság, melynek vezényszava volt: szuronyt szegezze! — Előre! Persze ilyenről jelenleg már csak álmodni lehet. Volt és nem lesz soha! A szabadságharczok kora lejárt, jövőre csak két hatalom küzdhet, az egyik atudomány szelid, de kitartó, a másik a fegyveres erő, mely épen a nap-onkinti tökélyesítés által vesztí erejének biztonságát.

Azonban hagyjuk ezt! küzdenünk kell! küzdés végzetünk, ennek alá kell magunkat rendelni tudni, s csak ha megnyugodtunk a sors végzetébe, mehetünk nyugodt lelkiismerettel és dobogó kebellet, egy kis kalandvadászatra, mely alkalommal, ha találkozol egy pár aczeltöld színű éles szemekkel, élesen vágott finom szabású keskeny szájjal, meglehetsz róla győződve, hogy az éles szemek az éles észnek tükröi, az élesen vágott ajkak mögött egy borzasztó éles fegyver rejlik. Egy szép nő nyelve. Ne állj vele szóba. Fuss! menek-ülj előle, ha lehet, mert ez élesebb az Aczeltollnál, s nagyobb veszedelmet hozhatna reád, mint reám.

Lovasberény, 1871. július 11.

Tekintetes szerkesztő ur! Igen örvendek azon, ha találkozik urj egyén, ki egyszerű mulatságunk által oly exaltált állapotba jut, miszerint hírlapi tudósításra méltónak itél egy barátságos — báli színezet nélküli — összejöveteletket. De azt felkéri minden finom ne-velt és nemes érzesű ember, hogy a tudósítás legyen udvarias és senkit nem sértő, mert ellenkező esetben így szólunk, „írásáról ismerjük meg emberünket.“

Legelőször az igazság érdekében tartozunk, ki-nyilvánítani, hogy csak egy nemzetiségű volt a társa-ság, így nem lehet alkalmazni akármilyen felcsigázott képzelődéssel a bibliai idézetet.

A mi a hölgykoszorut illeti, egész férfiasággal mondjuk ki az illető tudósítónak, hogy vagy lámpaláz, vagy talán nyert kosár miatt (a mi igen hihető) nem tudott jól itélni, mert a nevezett fehér uszalyos nő nélkül hiányt szenvedett volna a hölgyserreg,*) s ha tőle a virágszál nevezetet megvonja N. J. ur, de a nagy közönség, a szépnemet tisztelni tudó ifjusereg a leg-nagyobb készséggel megadja.

A multkori bálkirálynő csak olyanoktól fogad el megtiszteltetést, a ki arra méltó. Különbén e tárgyra nézve, nem érzem magam illetékes felelőnek; majd azt privat uton végzik el az illetők.

Olvasókör egy tagja.

*) Tudtam, hogy önök nem fogják felelet nélkül hagyni, azért nem tettünk reá megjegyzést. Ohajtandó is volna, ha a vidéki közlemények mentek volnának a szenvedélyességétől. Szerk.

Ismertetés.

A római capitoliumot megmentő ludak.

Midőn a rómaiak 390. évben Kr. e. Allia folyó mellett az ütközetet Brennus ellen elvesztették s a nép rémülve futott szét, a tanács a capitoliumba menekült.

E nagy veszélyben a Vellejiben összegyűlt római nép szokás szerint, a haza megmentése végett, dictator kinevezéséhez akart nyulni; de mivel a dictatort csak a tanács engedélyével lehetett kinevezni, az pedig a capitoliumban a gallok által el volt zárva, a legnagyobb zavar támadt, mert el nem tudta gondolni a nép, hogy mint eszközölje ki ahhoz a tanács beleegyezését

E zavarból egy vakmerő férfi, Pontius Cominius ragadta ki a népet, ki részánta magát, hogy a vad gallok sűrű tömegin keresztül hatolva, meghozza a capitoliumból a tanács beleegyezését; mi sikerült is neki: mert a Tiber folyót átvuzva, egy előtte jól ismert, különben titkos meredek ösvényen, csakugyan feljutott a capitoliumba, honnét a tanácsnak, a dictator kine-vezéséhez beleegyezését magával hozva, Vellejibe visszatért.

Azonban a gallok ráakadtak Pontius Cominius lépteire a sziklákon s így felfedezték az utat, melyen a capitoliumba juthatni.

Ennek folytán a gallok legbátrabbjai neki indultak a titkos ösvénynek a sziklán, fel is jutottak a capi-toliumig a nélkül, hogy az ör észrevette volna őket, mert az elaludt.

De ime! a Juno tiszteletére a capitoliumban őrzött ludak elkezdtek gágogni, mire a korábbi consul M. Manlius figyelmessé levén, a veszélyt csakhamar ész-revette s a legelső gallo, ki már lábait a capitolium csucsára tette, ledöfte s a mélységbe taszította ugy a másodikat is; az ez által támadt zajra többen is elő-jöven, a feltörekedő gallokat visszaverték.

Igy mentették meg a ludak, gágogásaikkal a capitoliumot és ez által Rómát.

Ennek emlékezetére a háladatos római nép az időtől fogva a capitoliumban nagy csapat ludat tartott államköltségen, sőt ott ennek emlékére egy aranyból készített lud állítottat fel, azon fölül évenként diadal-menet rendeztetett tiszteletükre a városban, mely alku-lommal díszes gyaloghinton lágypárnán hordoztatott körül egy eleven lud.

De a capitoliumba felvezető titkos ösvény álmos öre, ki a galloknak a capitoliumba történt felmászását észre nem vette, a capitolium szikláiról letaszítottat a kész haláltnyujtó mélységbe.

Gibraltar.

Ezen, most az angolok birtokában levő bevehe-tetlen erőd alapítója, Tarik, arab vezér volt 711. évben Kr. u.

Midőn a mondott évben, Musa Ebn Nasir arab fővezérnek alvezére Tarik, afrikai hódításaiban egész a Hercules oszlopáig előnyomult és Juliant, a nyugati gothok mauretániai helytartóját, az ottani tengerszoroson átüzte, ez maga hitta fel Tarikot Spanyolországba át-jönni; ki is e meghívásnak engedve, kikötött a Spa-nyol partokon s ama hatalmas köszirtet, mely egyike volt Hercules oszlopainak, csakhamar olyannak felis-merete, melyre bevehetetlen erődöt lehet építeni: miért is azonnal letette ahhoz az alapots ott erődöt kezdett építeni.

Elnevezték tehát ezen erődöt az ő nevével: „Gebel al Tarik“-nak, azaz: „Tarik köszirtjének,“ mely név idők folytán Gibraltarra változott.

(Folytatása következik).

Ujdonságok.

Nyilatkozat. Egy félreértés felmerülése folytán lapunk szerkesztősége s kiadó-hivatala között surlódás támadt, e surlódás okai különféle alakban az olvasó közönség közé is rézst törték, a különféle magyarázatok kikerülése végett, a kedélyek megnyugtására ezennel kijelentjük, hogy mai napon újabban kötött szabatos szerződésünk értelmében ugy intézkedtünk, hogy ez a jövőben ne ismétlőd-hessék.

Kelt Székesfejervárott, július 13-án 1871.

Forster József,
felelős szerkesztő.

Klökner Péter,
kiadó tulajdonos.

Azon t. előfizetőinket, kik május junius — július negyedére 1 frttal fizettek elő — kérjük pótlólag — szeptember végeig 60 — avagy december végeig 1 frt. 60 kr. szives beküldésére, hogy a lap expedálásában fennakadás ne történjék.

E hét folytán megjelent Klökner Péter kiadásában. „Híres néptanítók nejei és leányai“ történelmi beszélek, írta Seidel Pál, ára 50 kr. Ajánljuk e sok tapintattal írt beszéleket a népnevelés barátainak figyelmébe.

„Természetráajz dióhéjban“ című korszerű népnevelési munkácska jelenend meg még e hóban Klökner Péter könyvkereskedő kiadásában; szerzője Bardon József kath. főtanító. A mű Föt. Dr. Matuska János kanonok urnak van ajánlva; a derék szerző a befolyandó tiszta jövedelemnek egynegyed részét a „Kath. néptanítók sz.-fejérvári egylete“ önszegélyző alapjának javára ajánlá fel. A mű ára 18 — 20 kr. leend.

Matuska János ö nsga ifjabb mesterkanonoknak idősb mesterkanonokká történt előléptetése ö felsége által jóváhagyott.

Kitüntetés. Teljesen megbízható forrásból közölhetjük, hogy belvárosi esperes plebánosunk főt. Pellet Ödön ur meghívást kapott a hercegprimástól, hogy az idei szent-istvánnapi ünnepély alkalmával Budán az egyházi beszédet tartsa meg. E meghívást el is fogadta. — Mi csak örülhetünk, hogy városunk e derék és tudományosan művelt fia, városunk határán túl is ily kiváló elismerésben részesül. — Ö tartotta tavál Bécsben is Szent-István napján a magyar beszédet s hiszszük, hogy az idén is oly remek, lelkelő beszéddel örvendeztetni meg a budai közönséget, mint mult évben a bécsieket.

Haltenyésztes. Folyó hó 14-én d. u. 3 órakor a haltenyészde felállítása tárgyában Turják János városi tanácsos ur elnöklete alatt értekezlet tartatott, mely alkalommal Izmay Alajos egy jól formulázott javaslatot terjesztett elő, kimutatva a tenyészdenek szánt helyet, a szükséges munkaerőt, építkezést, mely szerint egy huszonkét holdas, három részre osztandó tenyészde 51,000 frtnyi költséget igényelne, s mintegy 10,000 frt. évi jövedelmet engedne reményelni, kérte ezen javaslatot a bizottmányi ülés elé terjesztetni. — Beható tárgyalás után, melyhez hozzá szóltak Turják János, Szepelt Nándor, Ullmann Miklós, Forster J., a javaslat némi módosítással elfogadtatott, s abban történt megállapodás, hogy ezen javaslat jknyvvvel együtt a bizottmány elé terjesztessék. — Végre Forster József kérte az értekezletet, hogy az előleges költségek fedezése iránt is terjesszen javaslatot a bizottmány elé, minek folytán javaslatba tétetni fog, hogy a résztvenni kívánók részvényeikre történendő fizetésnél beszámítható előlegadásra szólíttatnak fel.

Más tárgy nem levén, az értekezlet 5 órakor szétoszlott.

Anna-bál. A lövöldei társaság ily cím alatti szokásos évi táncmulatságot rendez folyó hó 29-re a lövölde helyiségében. — Ezen alkalomra egy katonai zenekart hozatand le Pestről, mely a helybeli zenészekkel felváltva fog játszani. — Bővebb értesítést jövő számunkban közölünk, most csak figyelmeztetésül említettük fel, hogy kedves hölgyeinknek több idejük legyen, ezen érdekes estélyre toilletjük iránt intézkedni.

Lövölde. A f. hó 19 én tartott löverseny alkalmával lövetett 962 lövésre 541 kör. Díjat nyertek: az elsőt Linzer Sándor szeg-, másodikat Linzer Roszberger Imrének szeg-, harmadikat Hübner Rudolf négyes, negyediket Ullmann Miklós négyes-lövessel.

Mely lövéseket tettek ezenkívül: Linzer Sándor 4 négyest, Ullmann Miklós 2 négyest, Simli János 2 négyest, Töltényi Antal 2 négyest, Deutsch Lipót 2 négyest, Valch Károly 2 négyest és Hübner Rudolf 1 négyest. Ha polgáraink minden nemes irányu törekvéseikkel oly biztosan czélt érnének, mint helybeli lövéseink ölmogyóikkal, úgy mi volnánk a legboldogabb nép.

A tombolát, mely egy 6 személyre való igen izlés.

teljes porcelaine-készlet volt, Deutsch Béla ur nyerte el. A jelenlevő, szép hölgyekben különösen gazdag, díszes társaság minden tombolázó tagja vágyott a csinos nyeresemény után, kivéve öregedni még nem akaró, de fiatal lenni már nem képes úgynevezett élemedett fiatal embereinket, — ezek féltek a tombola megnyerésétől, mert ez szerintök ujmutatása leendett a gondviselésnek arra nézve, hogy a házasságnak bár szent, de mégis csak igája alá görnyedjenek.

Tombola után a közönség nagy része, mint rendszeren, sietve hagyta el a lötért, a künmaradt kisebb rész pedig megkezdte a tánczot, és járta magyar fiatalságunk, francia ruhában a német tánczot, vagy 10 1/2 óráig.

A katonai lövölde megnyitási ünnepélye mult hétfőn délután 5 órakor vette kezdetét. A felbogarzótt helyiség és sátorok körül nem nagyszámu; de díszes közönség csoportosult, s jó kedvvel mulatott az alatt, míg a meghívott, illetőleg megjelent vendégek és hadfiak ugyancsak szórták az ólomot. Sajnáljuk, hogy részletes jegyzéket nem közölhetünk a löverseny eredményéről*), annyit azonban mégis elmondunk, hogy Linzer Sándor ur lövése volt a legjobb.

Érdekes volt az eltűnő alakokra való lövöldözés és a gyors sortűzelés. A ki ezt látta, lehet csak arról fogalma, minő iszonyu pusztítást vihet végbe e szerencsétlen találmány, a hátultöltő fegyver.

Löverseny után szokás szerint volt táncz; azonban meddig tartott, arról nem szólhatunk, mert a tömegesen rohanó szunyogok csipései elől megszöktünk.

Katonai löverseny eredményének kimutatása. A megnyitási ünnepélyen négy álláson lötek 150, 200 300 és 400 lépésnyi távolságra. A legjobb lövések 150 lépésre Linzer Sándor, 200-ra főhadnagy Friedl, 300-ra Linzer Sándor, 400-ra hadnagy Oreskovic.

Az álló egész alakra Simli János — a fél alakra Linzer Sándor a mozgó lovas alakra Tóth Gyula urak által tétettek.

Figyelmeztetjük rendőrségünket, miszerint intézkedjék az utczáknak elszemetelését s rütítását meggátolni. — Ma is szemtanui voltunk midőn a gr. Zichy-féle házból kijövő szalmás trágyával megrakott szekerek, ott, hol a közlekedés legélénkebb, az utczát ugyszólván undorító rondává tették; valamint a jelenlegi építkezéseknél az elbontott anyag elhordásával — lévén a szekerek kintűn rosz állapotban — oly szemetet s port hagynak hátra, hogy a legkisebb szélre is a járó-kelők csak szemök koczkatásával haladhatnak tova. Ha az ilyeneket meg nem gátoljuk, söpörthetjük ám utczáinkat reggeltől estig, mégis piszok- és porban járunk.

Tortura. A ki visszaemlékezik a középkor borzasztó kínzó eszközeire és felsőhajt: Hála Isten, hogy ilyenek nincsenek már a mai civilizált világban — nagyon csalódik! — Tessék a sóstói erdő melletti csikvári utat este kocsin passirozni, ott egyik gödör a másikat éri. R a v a l l a t á s o k alkalmakor az illetőknek mint kintzőeszköz, igen ajánlatos.

Cholera. Ne ijedjen meg a n. érd. közönség — még nincs itt, — hanem meg jöhet — kivált ha abba a kanálisba, mely a belvárost övedzi körül, mindennap annyi kutya, vagy macskakölyök lesz — megfojtás végett — beledobálva, mint f. hó 10-én, a haladópartí izr. imaház közelében. Különben ezen cholérát előidőző rondaság nálunk már annyira elharapódzott, hogy sétálások alkalmával hol egy döglött kutyával, macskával vagy tyúkkal találkozunk. — A rendőrség a közegészség és tisztaság tekintetéből ezt köteles eltiltani. — A dögöt a földbe kell ásni, ott legalább mint trágya hasznót is hajt.

Közöny. A mult hétfőre összehívott kereskedelmi testületi ülésre 5, mondd öt tag jelent meg. El nem gondolhatjuk mi lehet e részvétlenség oka? — Egység-iránt figyelmeztetjük az igen t. elnök urat, sziveskedjék a meghívókon a gyűlés tárgyait jelezni.

Gyászhir. Egy kedélyes levelezőnők, lapunkból és a fővárosi szépirodalmi lapokból is ismert Rátkay Ilka k. a. atyjától vett távsürgöny szerint f. hó 13-án Balaton-Szántódon hirtelen meghalt.

Mi kik eleven kedélyét ismertük, ügyes tollában sok élvezetet találtunk, őszinte fájdalommal hozzuk e gyászhirot köztudomásra.

Adonyból vettünk értesítést Jahy Antal urtól, melyben mult számunkban foglalt adonyi közleménynek a T... kisasszonyoknál állítólagosan megkísérlett rablásra vonatkozó tettele valótlannak mondatik. Egyuttal kiemeli az ottani közbiztonsági állapot helyességét, s a rendőri közegek szorgalmas működését.

Mult számunk talánya „Virágkosár“ Helyesen fejtették meg: Tóth Eördögh Janka urnő, Horváth Karolin, Nagy Erzs, Amon Gizella és Vilma, Burkus Julcsa, Miskey Betti és Julcsa, Balcsa Nina kisasszonyok. Ifj. Csapó István, Lövy Ignác, Gscheidt Gyula, Hellensteiner Imre.

*) Lapunk bezárása előtt mint alább látható megkaptuk. Szerk.

Szótalány.

Lőrincz Károlytól.

Megfejtési határidő július 17-ke.

Nagy a fejem, nagyobb
Tizszer a hasamnál.
Nagy a lábam, nagyobb
Tizszer az agyamnál.
Nyájam világszerte,
Gyöpön és szérükön.
Igyekez, hogy teste
Sültnek izesüljön.

Városi árverezések.

Néhai Molnár Mihály hagyatékához tartozó székesfejérvári 478. sz. tjkben 884 frtra becsült zámoly-utczai házlarverezési határidő 1871. évi július hó 28-án a városház udvarán.

Csődhirodmetvény.

Gilling Teréz papirkereskedőnő ellen, perügyelő Gunda Ferencz, id. tömeggondnok Dr. Károlyi Nándor, hitelezők megjelenése f. évi szeptember 18. 19. 20., választmány alakítása f. évi szeptember 21. reggeli 9 óra, a törvényszék helyiségében határidőül kitzetett. Követelők figyelmeztetnek keresetüket a szükséges bizonyítványokkal a határidőre beadni.

Nyilt tér *).

Előleges jelentés.

A jövő hét folytán megkezdődnek már a világhírű „Passiójáték-társulat“ általi

mutatványok

Jézus Krisztus

urunk és megváltónk élete és szenvedéséből, híven a világhírű Passiójáték után mind azok minden 10 évben fogadalom fejében a bajorországi oberamer-gaui egész község, és jelenleg itt 30 személy által előadatnak. Ezen fenséges előállítások utazásunkban Bajor, Osztrák, Frankhon, Belga, Baden és Schweicz-országokban minden rendek és hitfelekezeteknél osztatlan elismerésben részesülek, mint azt a sok bizonyítványok ugy a magas papság mint is a világi hatóságoktól, melyek megtekintésre mindenkinek nyitva állanak, mutatják. — Részletesebb műsorozatot falragaszok által tétetnek közzé.

Sz.-Fejérvárott, július 15-én 1871.

Schneider J. B.,

a bajor passió-társulat elnöke.

A sz.-fejérvári kereskedelmi bank

pénzváltó üzlete ajánlja magát mindennemű állam- és iparpapírok sorsjegyek, arany- és ezüstpénzek vételére és eladására.

Sorsjegyek részletfizetés mellett, valamint ígérvények minden huzásra kaphatók.

Vidéki megrendelések pontosan teljesíttetnek.

Gabona-ár.

Július 12. A. ausztr. mérő. Tiszta buza 5 frt, 5.30, 5.50. — Kétszeres 3.60, 3.70, 3.80. — Rozs 3 frt, 3.10, 3.20. — Árpa 2 frt 2.10, 2.20. — Zab 1.90, 1.95, 2 frt — Kukoricza 3.30, 3.40, 3.50.

Július 15. A. ausztr. mérő. Tiszta buza 4.90, 5.30, 5 frt. 50. — Kétszeres 3.60, 3.70, 3.80. — Rozs 3 frt, 3.10, 3.20. — Árpa 2 frt 2.10, 2.20. — Zab 1.90, 1.95, 2 frt. — Kukoricza 3.20, 3.25, 3.30.

Szerkesztői üzenetek.

Takáts Zoltán urnak. Közleménye elfogadható, s a mint tér nyiland, közölni fogjuk.

Künczler Soma urnak. Vácson. Barátom! Egy hosszú betegséget nem lehet egy nap kiheverni. Göthe utolsó szava volt „Mehr Licht.“

*) E rovat alatt közöltékért a szerkesztőség felelőséget csak a sajtóhatóság iránt vállal.

Forster József, felelős szerkesztő.

H i r d e t é s e k.

➔ Teljesen leszállított árak mellett ➔
Herczeg Ignác üzletében

Székesfejérvárott, nádor-utczában kaphatók:

Nagy választéku selyem napernyők 1 frt., 2 frt., 3 frt., 4 forintig.

Nagy választéku szalmakalapok 70 kr., 80 kr., 1 forintig. Legjobb minőségű nő- és gyermekecipők 1 frt. 25 krtól 3 forintig.

Továbbá ajánlja nagyválasztéku csipke- s szallag-raktárát rendkívül jutányos árak mellett, ugyszinte

varrógépeit

részletfizetésre, oktatással s 5 évi jótállás mellett.

➔ Vidékröli megrendelések — legelőnyösb feltételek mellett gyorsan és pontosan eszközöltetnek. ➔

Sz.-Fejérvári kereskedelmi bank.

A bank kölcsönt ad házak és földbirtokra.

Bővebb felvilágosítást nyerhetni

A sz.-fejérvári keresk. banknál.

A lovasberényi gyógyszertár

ajánlja

biztos hatásuaknak ismert

különleges szereit,

— a hatásérti kezesség mellett — különösen:

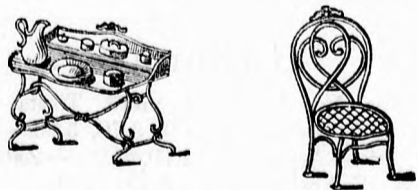
1. Cserkesz leányok mosdóvize és szeplő elleni kenőese. A víz reggel, a kenőcs este használva, a szeplőt és májfoltokat tökéletesen elhalványítja; — tiszta arcuaknál csupán a víz különben el nem érhető finomságot és üdeséget kölcsönöz, 14 éves kísérletek tanúsága szerint. Ára a viznek 1 frt. 20 kr., a kenőcsnek 60 kr. — postán küldve csomagolás és bélyeg 20 kr.
2. Virágszappan-por. — Kötő növényi mosdószert, melynek legelőnyösebb tulajdona, hogy a mosdószappanok lugalos alkatrészeivel nem bír, s a bőrt nem cserepesíti, ellenben annak bársonyfinomságot kölcsönöz. — Ára: egy doboznak 50 kr., — postai küldésnél 10 krral több.

Elvállal levélpapírokat dombor v. színes nyomásra, — legelőcsöb árak mellett. Készít névjegyeket 100 dbot 70—80 kr. 1 frtért. Vidéki megrendelések azonnal eszközöltetnek.	100 db. levélpapír Sadrét, 100 db. borítékkal tokban 80 kr., 1 frt., 1 frt. 20 kr.	Klökner Péter könyv-, mű-, zenemű- és papírkereskedése Székesfejérvárott.
	100 db. finomabb levélpapír 100 borítékkal díszes dobozban 1 frt. 50 kr., 1 frt. 80 kr., 2 frt., 2 frt. 40 kr.	
	Különféle válogatott díszlevélpapírok borítékokkal (papeterie) elegans tokban 30—40—50—80—90 kr. 1 frt.	
	Spanyolviasz, 50, 65, 80 kr., 1—2 frt. 50 kr. fontja.	
	Angol vastag levélpapírok nagy és kis alakban.	
➔ Mindenmemü írópapírok, tollak, irónok stb. a legjutányosb árak mellett. ➔		

MARKUS SIMON lakatosmester

Sz.-Fejérvárott, nádor-utca, Theiller-házban.

Ajánlja gazdagon felszerelt raktárában található

vasbutorokat,

(melyek ugy tisztaság, mind olecsóságra czélszerüebek a fabutorzatnál, tartósságra nézve pedig azokat felülmulják) következő árak mellett:

Egyszerü utazó-ágyak darabja	12 frttól 20 frtig.
Finom vaságyak "	18 frttól 40 frtig.
Gyermekágyak "	14 frttól 40 frtig.
Bölcsök "	14 frttól 30 frtig.
Ágybetétek különféle nagyságb. dbja	10 frttól 18 frtig.
Mosdó asztalok darabja	8 frttól 30 frtig.
Székek "	4 frttól 10 frtig.
Kerti padok "	8 frttól 20 frtig.
- s minden e szakba vágó tárgyakat.

Ajánlja továbbá saját készítésü takaréktüzhely-raktárát legnagyobb választékban 8 frttól 20, 30, 60 frtig stb. Elvállal mindennemü lakatos-munkát épületeknél, kerti és sirkorlátok készítését bármely kívánt minta szerint.

Vidékröli megrendelések eredeti árakon pontosan teljesítetnek, s kívánatra árjegyzék minden díj nélkül küldetik.

Eladó

700 akó 1868. évi csókai és vaáli bor.

➔ Bővebb felvilágosítást ad e lap szerkesztősége.

Sebestyén-tér 6. sz., ezelölt kigyó-utca 1. sz.

GOLDSTEIN A.

— Pesten, Sebestyén-tér 6-ik szám —
 ajánlja gazdagon felszerelt raktárát a női- s férfi-czipészek részére szükséges (englischer Lastinger, Baumwoll Samme, Patentgarn, Gummizug, Strupfen) ezikkeknél bámulandó olecsó áron.

Rumburgi. Creas. Hollandi vásznak a legelőcsöb árakérti felölösség mellett.

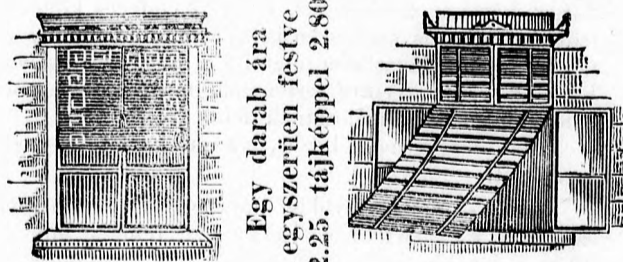
Férfiingek n. választékban 1 frt. 20 krtól 10 frtig. Női-ingek 90 krtól fölfele.

Ugyszinte mindennemü gyermek-fehérnemüeket, ing-gallérokat, manchettákat rendkívvil jutányos áron.

➔ Vidéki megbíások a pontosan teljesítetnek. ➔

Egész felszerelések elvállaltatnak s gyorsan eszközöltetnek.

Sebestyén-tér 6. sz., ezelölt kigyó-utca 1. sz.

Egy darab ára egyszerűen festve 2.25, tájképpel 2.80.

Továbbá bátorkodik a közönség figyelmébe ajánlani a csecsemők részére, a gyakorlat által javított, szabadalmazott

tejszopó-üvegeit,

melyek használata által minden dajka nélkülözhető!

A gyermek álló vagy fekvő helyzetben, sőt még alvás közt is, e csövek használata által ép oly módon — mint az anya em-

lőiből minden megerötetés nélkül nyerhet táplálékot.

Vannak elegendő bizonyítékok, hogy dajkák által szoptatott erőtlen s egészségtelen gyermekek — később e tejszopó-cső használata által meglepőleg rövid idő alatt üde s egészséges szint nyertek.

Csupán az anyák tudják ezen találmány értékét becsülni.

1 db. — legfinomabb kiállításban — 35 kr.